

هنرمردم

از اشعارات هنرهای زیبای کشور

تاس ماه ۱۳۴۱

شماره سوم - دوره جدید

مطالب این شماره :

- روح هنرمند ۳
- باغهای ایرانی ۴
- مورثه هنرهای ترنس ۸
- معماری و تزئینات اسلامی ۱۴
- سینمای هنرمندان (یرادران میروخانی) ۱۸
- باکارگاه سنت‌کاری هنرهای زیبای کشور آشنا شوید ۲۴
- مینیاتور ایرانی ۳۲
- ما و خوانندگان ۳۶

مدیر : دکتر ا. خداوندلو

مردمپر : هادی‌الله حجت

موضوع و تنظیم از صادق یورانی

نشریه اداره روابط بین‌المللی و انتشارات

نشانی : خیابان حقوقی شماره ۱۸۳ تلفن ۷۱۰۵۷

روح هنرمند

هنر مظهر زیبایی دوستی آدمی است و هنرمند پیامبر
زیبایی هاست، پیامبری که بشر را از کمال قدرت خداوند
در خلق زیباییها آگاه سازد.

روح هنرمند همچون چشمه‌ای زایا است، آرام است
اما بانگ چیزی آشفته میگردد. همچون تازی حساس که
با تارت کوچکترین زخمه‌ای فغان بر میدارد و نغمه سر میدهد.
چشم هنرمند نفس و کمال، زشتی و جمال را بهتر تمیز میدهد
و چیزها می‌بیند که دیدگان عادی از دیدن آن عاجز است
و گوش او با اصوات و نغماتی آشناست که شنیدن آن همه کس را
عیسر نیست، اما هنر هنرمند آنست که آنچه می‌بیند و می‌شنود،
آنچه درک میکند و خلاصه آنچه حواس او از جهان کسب میکند
بفرح و قالی در آورد و چنان نمایش دهد که هنگام آنرا
بینند، بشنوند و درک کنند. هنرمند همچون کسی که ماه نو
در آسمان دیده باشد در نمایاندن زیباییها بدینگران بی‌تاب
و بی‌قرار است. کمال لذت هنرمند هنگامی است که همه کس را
از سرچشمه جمال سیراب بسند.

بحقیقت میتوان گفت که هنرمند بمنزل چشم و گوش
اجتماع است و بدون تردید در این جهان پر آشوب اجتماعی که
چشم و گوش توانا و حساس تر دارد برای زیستن بدینگران
مقدم است.

روی جلد: قسمتی از هنر مندی که در کارگاه دشت کاری هنرهای
زیبای گنور ساخته شده است
شرح در صفحه ۲۴

باغهای ایرانی

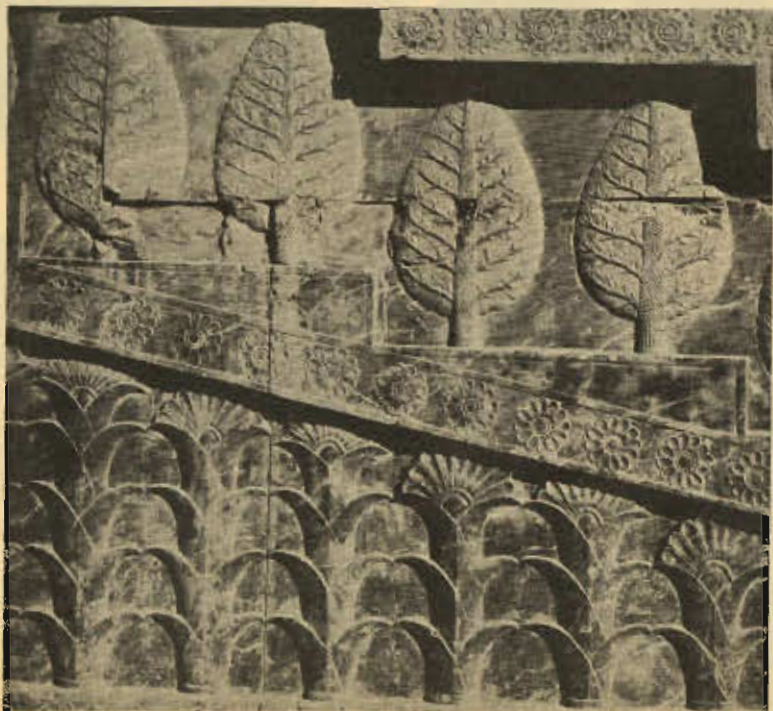
دکتر محمد بنیام اسنادی

بهر آرزوی خردمندان و فرهیختگان
در کشور ما سالیانه طولی دارد که در این زمینه کارهای
از قبیل بزرگداشت و احیای باغهای ایرانی را

باغ همواره با زندگی ایرانیان بستگی داشته .
اگر در کنار خانه خود باغی نداشتند لااقل وسیله‌ای
داشتند که در مواقع فراغت به باغهای متعددی که در خارج
از شهر وجود داشت رفته ساعتی در کنار جوی آب و سایه
درختان در میان گل و بلبل بگذرانند .
این مطلب بارها در اشعار شعرای ما تکرار شده
و احتیاج به توضیح ندارد . بعضی بر این عقیده‌اند که
به این دلیل روی قالبها نقش باغها و درختان را آورده‌اند
که حتی در داخل اطاق هم به یاد باغها و سایه درختان
و نوای بلبلان باشند .

تقریباً تمام وقایعی که بوسیله صفحات مصور نقل
شده در میان باغ و در فصل بهار قرار گرفته است .
سلطنت قاجاریه و پادشاهانی که پیش از آنها در ایران
حکومت کرده‌اند قسمت مهم عمر خود را در باغهای
واقع در کنار پایتخت گذرانیدند . باغ بهارستان که
امروز محل مجلس شورای ملی است و باغ نگارستان که
امروز هنرهای زیبای کشور در آن قرار دارد و باغ
جشیدیه و عشرت آباد و صاحبقرانیه و شاه‌آباد و جلال‌آباد
همه امکته‌ای است که در نیم قرن اخیر باغهای بسیار
زیبایی بوده و بعضی از آنها هنوز طراوت سابق خود را

گوشه‌ای از نقش نیم برجسه در تخت جمشید که درختان سرو را نشان میدهد

حفظ نموده اند.

علاقه پدران ما به باغ از نوشته های شعری ما خوب آشکار است. سعدی نام کتاب خود را گلستان و کتاب دیگری به نام بوستان نوشت و در سراسر اشعار خود از گل و گلستان یاد کرده است.

باغ با گل، مخصوصاً گل سرخ و جواریار و استخر یا حوض و آب نما و خصوصاً بلبل تفکیک ناپذیر است.

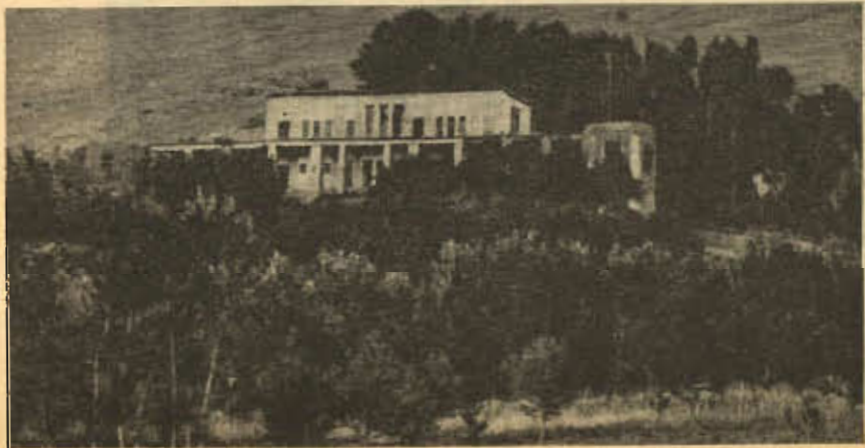

نقش فاجار در تهران

قسمت داخلی بنای جمال آباد

یک منظره عمومی از باغ جمال آباد

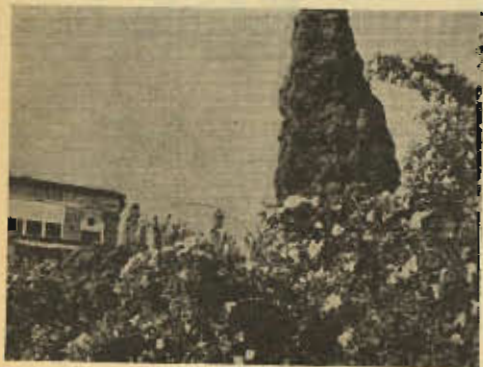
طبق گفته محققین، باغهای هخامنشی دارای درختانی بوده است که بصورت قرینه یکدیگر کاشته شده بوده است و خیابانها و جاده های فرعی نیز با یکدیگر تقارن داشته است.

در تخت جمشید درختان سرو زیبایی وجود داشته و این مطاب از نقاشی های برجسته تخت جمشید پیدا است زیرا بین موضوعات مختلفی که روی این نقوش دیده شده درختان سرو قرار داده اند.

یکی از باغ ها آنیکه در کنار تهران قرار دارد و ما میتوانیم به آسانی آن دسترسی پیدا کنیم جمال آباد است. جمال آباد در ارتفاع ۱۶۲۵ متری بالای سطح دریا قرار گرفته و چشمه یز آب دارد که از میان تخته سنگ ها بیرون میریزد. هوای آن صاف میباشد و منظره ای مقابل آن قرار گرفته که بسیار وسیع و زیباست.

جمال آباد یکی از چند باغ نادری است که از قدیم باقی مانده و هنوز بسبب اروپائیان در نیامده است و در این مقاله مختصر چند عکس از مناظر مختلف آن داده میشود.

گونه ای از باغ جمال آباد

نمایی دیگری از بنای باغ جمال آباد

موزه‌های هنرهای تزئینی

موزه‌ها که در روزگار ما یکی از مظاهر مهم زندگی شهری بشمار می‌آیند وجودشان از نظر گوناگونی درجه شئون زندگی، بخصوص در زمینه‌های آموزشی و هنری وظیفه و پایگاه بی‌ارجمندی دارد. امروز دیگر منظور از تأسیس موزه تنها ایستادن مقداری آثار کهن هنری در یک مکان معین برای تماشا و وقت گذرانی نیست، بلکه مقصود اساسی و مهمی در میان است و آن برانگیختن اندیشه‌ها از نظر فرهنگی و هنری و تاریخی است.

بعضی علت درجه‌بندی کنونی بیشتر موزه‌ها می‌گویند در نمایش دادن و معرفی اشیاء و آثار خود تجدیدنظر کنند تا برای بالا بردن سطح معلومات و دانش و ذوق عموم مردم مفید آید. امروز هر گاه مؤسسه‌ای در زمینه فعالیت‌های دانشی و هنری باشد موزه اختصاصی باشد بیشک در فعالیت آن رکود و کاهش احساس خواهد شد و بیشتر وقت و تکاملش دچار وقفه و اختلال خواهد گردید.

با توجه با اهمیت فرهنگی و آموزشی موزه‌ها و لزوم داشتن موزه‌های گوناگون در زمینه‌های هنری، جای موزه هنرهای تزئینی در ایران عالی بود، زیرا هنرهای تزئینی در میان رشته‌های مختلف هنر ایران سوابق مستند و ارزش فوق‌العاده‌ای دارد و توسعه آن در تمام شئون زندگی ایرانیان بجای است که پیش یا اقلام‌ترین لوازم اولیه زندگی نیز از این هنر بهره‌مند نباشد.

آثار تاریخی گوناگونی که در یکی از ویترین‌های موزه هنرهای تزئینی بچشم می‌خورند

موزه‌های هنرهای زیبای کشور از اهدام آثار هنری همین‌ما جلوگیری میکنند

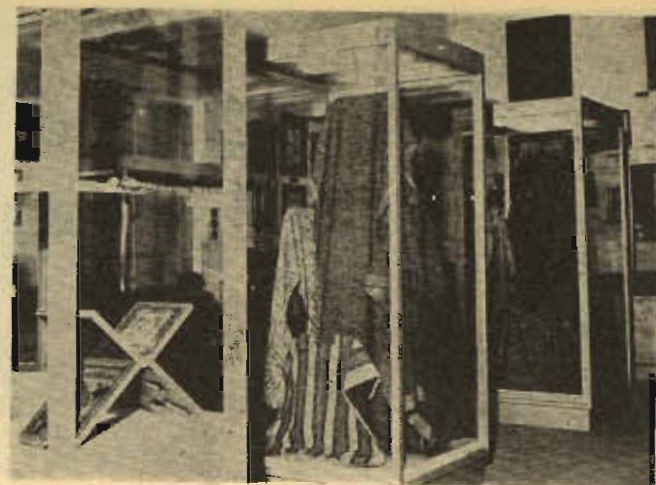
ایجاد موزه‌ای که معرفی این رشته از هنر عمیق و سابقه‌دار ایران باشد لازم و واجب بود. چه متأسفانه خارجیان در این امر از ما پیش گرفته و شایسته مقام بلند هنرهای تزئینی ایران نبود که دیگران بیشتر از خود ما معرف آن باشند. از همین رو هنرهای زیبای کشور از نظر حصولی که برای حفظ هنرهای اصیل ایرانی و هدایت و تربیت ذوق هنرمندان در برابر هجوم طرحها و مصنوعات خارجی دارد و همچنین بسط و هدایت و تشویق طراحان ایرانی باقیباس و استفاده از طرحهای ایرانی در رشته‌های صنعتی، جدید، دو سال پیش موزه هنرهای تزئینی را تأسیس کرد و با تأسیس آن این امید را در دنیا بوجود آورد که با تکمیل و توسعه آن بتوان روز بروز سوابق این رشته از هنر ایران را روشنتر و پرازنده‌تر بنمایا شایسته و همچنین هنگام با آن در هنرهای مهم ایران نیز موزه‌های مشابهی ایجاد کرد. پایه و اساس موزه هنرهای تزئینی از مجموعه اشیاء ظریفه شادروان «عبدالله رحیمی» که در مدت چهل سال با صرف عمر و پول و زحمت زیاد آنها را در ایران و آمریکا گردآوری کرده تشکیل یافته است.

آفتابه نیک فولاد طلاکوب قلم زده - ساله ۱۴ هجری

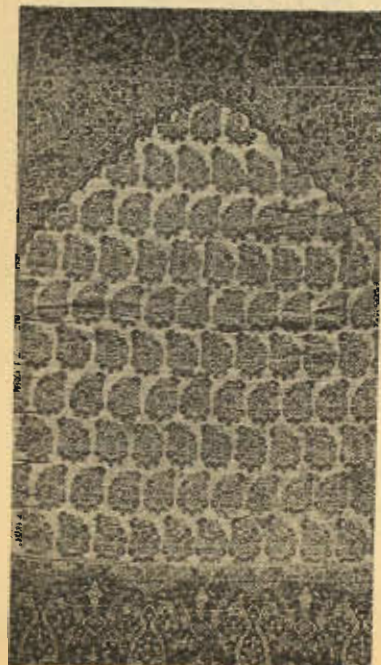

قالیچه سجاده‌ای با خطوط کوفی (فرمایش جناب آقای میرزا حاج ابراهیم خان) - ۱۴۰۰ هجری قمری

منظره‌ای از ویترینهای موزه شماره ۶

سجاده قرمه بونگه چله زمینه زرد - ساله ۱۱ هجری

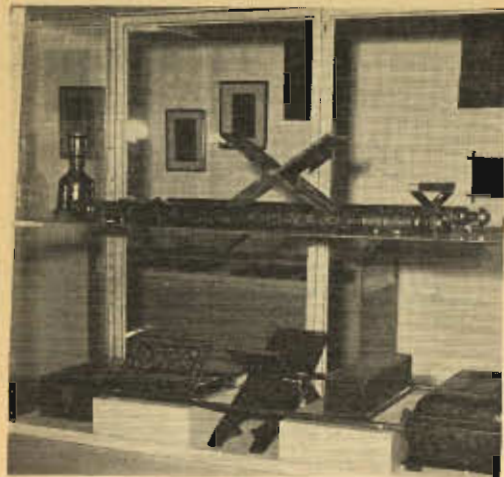

این اشیاء سالها پیش از این، در توابع مختلف کشورهای متحده امریکای شمالی به معرض نمایش گذاشته شد و سپس با مر اعلیحضرت همایونی پادشاه ایران مراجعت داده شد و با خرید آنها از طرف هنرهای زیبای کشور پایه موزه هنرهای تزئینی نهاده شد.

این مجموعه که سپس آثار دیگری نیز بر آن افزوده شده مشتمل بر همه وسایل زندگی ایرانیان در دوره قرن اخیر است. همه آنها بر طبق ترتیب کاری معمول زمان که زائیده ذوق و سلیقه اجدادی و بومی این سرزمین است آرایش یافته و عریضه دقیق بادیین این نمونهها پی خواهد بود که ناچه اندازه روح زیبا پندنی و ظریف کاری و هنروری در میان مردم این کشور حتی در طبقات عادی آن رسوخ و نفوذ داشته است.

موزه هنرهای تزئینی در خیابان امیرکبیر (چراغ گاز) واقع شده و شامل هشت سالن بزرگ است که در آن متجاوز از ۱۲۰۰ قطعه اشیاء نفیس و آثار هنری و تزئینی جمع آوری و به معرض نمایش و بازدید مردم گذاشته شده است.

در تالار شماره یک که مدخل ورودی موزه میباشد فرمانهای مختلفی از زمان صفویه و قاجاریه و معنای عقدهنامه که همگی نذیر بوسلاند اندازه شده است بنظر میرسد. در یکی از ویترینهای

دو ویرین از تالارهای موزه هنرهای تزئینی

کوزه فلزانه نقاشی طلاکوب
۱۳۶۱ هجری

میباشد که در سده نهم هجری نقاشی گردیده و تابلوهای دیوار شمالی آن مینیاتورهای مختلف استاد حسین بهزاد نقاش معاصر است. دو ویرین هم از اشیاء مستوقایهای فلزکارخانم تشکیل شده است.

تالار شماره هفت از انواع بردها و تزیینهای فلزکار پوشیده شده و ویرینهای کناری آن به ترتیب شامل اشیاء مسین، انواع خنجرها و کاردهای طلاکوب با دستهای عاج و استخوان گنده کاری شده و مجموعه مهرها و عقیقها است. تالار شماره هشت معرف فلزکاری ایران است که سوابق عمدتی در ایران دارد. قسمتی از این اشیاء عبارتند از انواع سلاحهای گرم و سرد قدیمی مانند تنگک، شمشیر، سپر و کلاه خود، که اکثراً در نهایت ظرافت و زیبایی طلاکوبی شده اند و در چهار ویرین کناری این تالار انواع لوازم و وسایل زینتی طلا و مطلا و نقره که بعضی از آنها میناکاری شده قرار دارد که عموماً متعلق به نواحی مختلف ایران است.

نمونه‌های از صنایع دوزی که در تالار شماره ۳ موجودند

و کتب مختلف خطی تشکیل یافته و در آن انواع خطوط از قبیل کوفی، ثلث، نسخ، نستعلیق، و شکسته خطاطان مشهور به عرض تماشا گذاشته شده است. کتابهای این تالار که در ویرینهای کناری قرار دارند شامل قرآنهای نفیس و دیوانهای شعری مشهور مانند نظامی، سعدی و حافظ است که همگی بخط اساتید مختلف نوشته و کلیه آنها عزم بهترین تذهیبها و طلا اندازی میباشد. در ویرین وسط مرتفات بسیار نفیس و دهاهای طوماری بخط عبار نظر بینندگان میرسد.

تالار شماره پنج شامل اشیاء و کارهای روغنی (زیر لاک) است و ویرینهای کناری دیواری به ترتیب از قاب آینههای مختلف و قلمدانهای زیبا که اکثراً ساخته و پرداخته استادان توانای نقاشی و قلمدانسازی ایران بوده اند و همچنین از انواع جلدها که با بهترین و بومی تذهیب و نقاشی شده اند تشکیل میگردد. در ویرینهای وسط دو عدد چوب تنو و یک کوزه فلزانی نقاشی شده بسیار زیبا و تعدادی جمیعهای مختلف نقاشی شده بنظر تماشاچیان میرسد. دیوارها شامل شایبایهای تذهیب شده و جلدهای مختلف و سرلوچههای گوناگون میباشد.

تالار شماره شش ریاس زحمات شایران «عبدالله رحیمی» بنام وی نامگذاری شده و شامل انواع و اقسام نقاشیها و مینیاتورها از سده نهم هجری تا زمان معاصر است. سری مینیاتورهایش که در قسمت شرقی تالار نصب گردیده متعلق به کتاب خاوران نامه

کناری سه قطعه سلیمان دوزی زیبای کرمانی قرار دارد و در ویرین مقابل آن نیز دو قطعه قلابدوزی و نگهدوزی و یک قطعه گلابدوزی بسیار ظریف مشاهده میگردد. دیوارهای این تالار شامل انواع قلابدوزی و بولنگدوزی است. زیباترین قطعات این تالار گلیم دو روبه بسیار ظریفی است که در کرمان ساخته شده و همچنین دو عدد طرف مسی یا بعد از آن که دارای نقوش و خطوط بسیار زیبایی است و متعلق بدوره صفویه میباشد. در تالار شماره دو قسمت عمده آنرا زریهای مختلف تشکیل میدهد. این زریها متعلق بدوره صفویه تا قاجاریه است و ویرینهای کناری آن شامل قطعات متنوع زری و انواع خرجین و چفته و همچنین کمر بندهای زری و آکینه دوزی و ریشهای زریقت میباشد و در ویرین وسط یک پرده ترکمنی و یک فرش بسیار عالی و ظریف قرار دارد.

در تالار شماره سه انواع مختلف کارهای دستی از قبیل سه یک دوزی، شاره دوزی، منبله دوزی، منجوق دوزی، و سیرمه دوزی دیده میشود و طبقه بالای ویرین وسط شامل انواع مختلف کلاهها از قبیل کلاههای بند دوزی، زری دوزی و همچنین تاجهای درویش است که روی آنها سوزن دوزی شده است طبقه زیرین این ویرین شامل انواع و اقسام شیشههای زیر خاکی و رو خاکی ایرانی متعلق بدورههای مختلف پیش از اسلام و بعد از اسلام میباشد. تالار شماره چهار از خطوط خوش

سماوری و تزیینات اسلامی دکترهای جبهان ایران

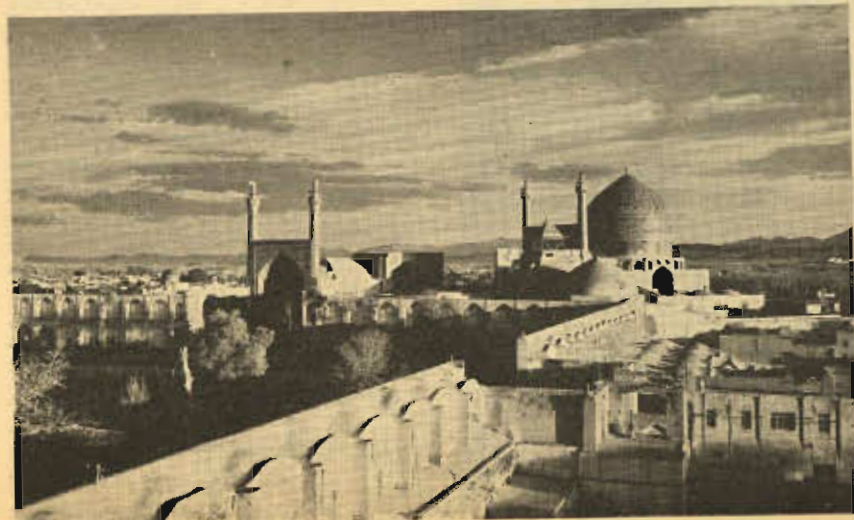
نویسنده: شیبانی

مقدمه - هنر معماری اسلامی از لحاظ زیبایی و تناسب
یعنی در دنیای قدیم (آسیا، آفریقا و اروپا) تأثیر گزیده که
تا مدتها مینازان مسیحی تحت تأثیر اصول آن بوده و از قوانین
تزیینات داخلی آن در کلیساها و ابنیه خود استفاده میکردند.
مطالعه در این رشته که بتدریج قسمتهای مختلفی از نظر
خوانندگان عزیز خواهد گذشت ما را به فلسفه نقوش و تزیینات
اسلامی که در بناها و شهرهای مختلف شرق و غرب بجهشمیخورده
آشنا میسازد.

البته تاریخ معماری اسلامی و تزیینات داخلی و هنرهای
مختلف آن در کشورهای مختلف اسلامی جهان مورد بحث قرار
خواهد گرفت و تأثیر آن روی ابنیه مسیحی بعد از اسلام بدقت
بررسی میشود. دانشمندان فن آثار و ابنیه اروپائی را که از
قدیم باقیمانده چندانکه باید مورد دقت قرار نمانده اند و در راه
تدوین تاریخچه و توصیف عمارات الحرام و بعضی مساجد مصر
و بیت المقدس بذل توجه نموده اند. در صورتیکه برای مطالعه
در اصول ساختن شهرهای مختلف کشور ما و سایر کشورهای
اسلامی لازم است ابتدا قسمتهای مختلفی را که پاک شهر اسلامی
بدان احتیاج دارد از قبیل: مساجد، خادها، قصور، بازارها،
حمامها و گورستانها و طرز شهر سازی از لحاظ تناسب، و همچنین
وضع جغرافیائی و کیفیت استفاده از مواد مختلفی که در هر
منطقه برای ساختن آنها یافت میشود مورد بررسی قرار داد.

نمونه ای از شهرهای اسلامی - پس از اینکه برخی اسلام
باجتر از درآمد در پیرامون کعبه (خانه خدا) که در دوران
پیش از اسلام بتکده بزرگ اعراب بنوی بود خانهائی ساخته

نمونه ای از یک شهر دوره اسلامی

شد. زاپیرینی که از فرسنگها راه برای زیارت مأمندنه برای
سکونت احتیاج به مکانی مناسب داشتند و از این روی کاروانسراهای
متعددی ساخته شد. این کاروانسراها محوطه‌هایی مربع شکل
حیاط مانند داشتند که در وسط آن آبشارهایی رویوشده
قرار داشت. دورتادور این محوطه حقه‌هایی میساختند که از
سطح حیاط بالاتر بود و درهائی به حجره‌های کوچک داشت که
محل استراحت زاپیرین و مسافران بود. در پشت این اطالقا
و در سراسر چهار گوش حیاط، دالان سر پوشیده قرار داشت
که محل اطراق شترها و قاطرهای کاروان بشمار میرفت.
پس از کاروانسراها خانه‌های کوچکی بودند که با چوب
و گل دیوخته میساختند که بیانی مسافرخانه‌های امروز مورد
اجاره زاپیرین قرار میگرفت.

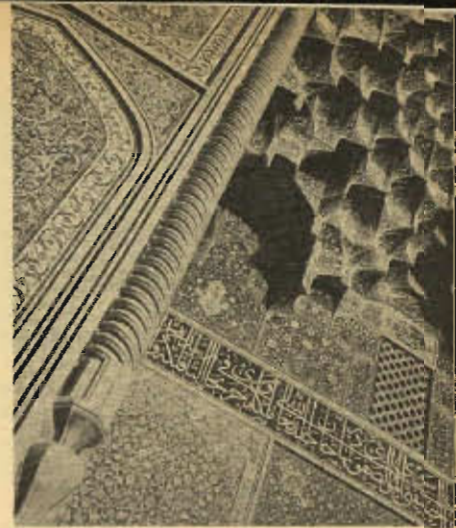
پس از آن قصر حاکم شهر و دیوانخانه بود که به دیوارهای
سفید گنگر مدار محصور شده و در بفقور و دروازه‌مانندی داشت
که همیشه نگهبانان و شرطه‌ها بر آن پامن میدانند. داخل قصر
بدوقامت تقسیم شده بود که هر یک دری جداگانه بخارج داشت.
این دو قسمت عبارت بود از قسمت بیرونی که محل جلوس
شیخ حاکم و یاران بود. در این قسمت تالاری وسیع با پنجره‌ها
و بارگیرهای مشبک قرار داشت، که پیوسته گذرگاه باه‌های
محرزائی بود. در اطراف ساختمان، ایوانهای وسیع سر پوشیده
قرار داشت که به طارم‌های طرف مشبکی منتهی میگشت
و پنجره‌ها و دره‌های ساختمان باین ایوانها باز میشد. این ایوانها

برای خنک نگاه داشتن طالارها نقش بزرگی بازی میکرد.
این بارگیرها که از یک طرف به داخل ریز زمین و سرداب و طالارها
راه داشت از طرف دیگر با نام خانه‌ها، بسورت برخی با کاشی‌های
مشبک کبرنگهای لاجوردی و آبی وزرد ساخته شده بالامیرفت.
این بارگیرها از یک طرف هوای گرم را از حجره‌های
برینج و حسی میگذرانید تا وقتی که بسرداب‌ها و تالارها می‌رسید
بسیار خنک باشد و از طرفی هوای دم‌گزیده را از زیر زمینها به
بالامیرد. اطالقای دیگری هم در اطراف تالار دیوانخانه وجود
داشت که عبارت بود از تالاری مجلل و اطالقای کوچک دیگر که
برای بدیرائی و استراحت مهمانان شیخ اختصاص داده شده
بود و همچنین قراولخانه که محل استراحت قراولها و انبار
اسلحه‌ها بود. در قسمت دیگر قصر که در پشت ساختمان بیرونی
قرار داشت اندرونی بود. در قسمت اندرونی تالارهای مجلل
وسیع و همچنین اطالقای کوچک که با انواع توریها و پارچه‌ها
زیبت یافته بود قرار داشت.

زیر زمینهای اندرون که محل استراحت روزانه شیخ بود
دیوارها با کاشیکاری‌های مرقق رنگهای آبی و لاجوردی
و نقش و سز و سیاه که منبوعه آنها با خطوط و سطوح هندس
یا اسلیمی و خطاطی بنظر میرسید تزیین شده بود و نور کمی را
که از پنجره‌های بالا بدرون مینیداد مانند نور ماه بسیار کبرنگ
و درویشی مشبک میکرد.
در میان سرداب‌ها حوشخانه‌های بسیار زیبا بتکلی

نمونه دیگری از ساختمان اندرونی دوره اسلامی

زیباییات داخلی بزرگ مساجد اسلامی

کثیر الاضلاعهای هشت گوش بنا میگردند. حوضهای کاشیهای فیروزه‌ای و فواره‌ها که منبیه‌های آب آن در بالای پام یا تپه‌های مجاور شهر قرار داشت بالا جشن میگرد و بعضاً خشکی معلوم می‌بخشید. در چهار طرف از هشت گوش اطراف حوض سکوهای از سنگ مرمر با طاقهای حلزلی شکل که بر روی ستون‌هایی تاریخی از گل پخته با لعاب فیروزه‌ای رنگ قرار داشت بچشم میخورد. در داخل این صفاها که با بوزیاهای بسیار طرف بافته شده بود بالش‌هایی نرم از ختمل قرار داشت که محل نشستن حرم شیخ و سواگلی‌ها بود که در آنجا آزادی کامل داشتند. البته ساختمان حرمت را با درختهای موز و نقل خرم‌اکه برگهای پهنی داشت و دیگر درختان و گل‌های مناطق گرمسیر را نظر ها پنهان میشد و پنجره‌ها به شیشه‌های رنگینی مزین بود که نور را چون منشوری تجزیه میگرد و بیرون تالارها میرا کند. پس از قصر حاکم ساختمان خانه‌ها، دکانها و بازارهای شهر قابل ذکر است. البته در محوطه‌های وسیعی در کنار حصار شهر در روزهای معینی از هفت اطراف و کثافت‌وحشی از شهرهای دیگر بازارگانان و کشاورزان کالاها و محصولات و مصنوعات خود را در دکانهایی که با چوب و لخته و پارچه از آفتاب محفوظ بوده است عرضه می‌نمودند.

گاهی برای انواع و اقسام قتلز و یاریها مانند جنگ خروسها یا سرشاخ شدن گاوها و گاهی هم برای ترس‌ها و شعبده بازیها مکانهایی با چوب بشکل سکو می‌ساختند که دور

تا دور آن مردم می‌ایستادند و با پرداخت مختصر پولی سرگرم می‌شدند. البته در این بازارها شرای قتیبه‌ها سرا چکامه‌های خود را می‌خواندند و شیواترین آنها را بیرون آمو می‌نگاشتند و بشکل لوله طوماری از ده‌ها می‌آویختند و جو اثر هفتگی که از طرف مردم جمع شده بود به فصح‌ترین شعر اعلا میگردید. این نوع بازارها فقط در روزهای معینی از هفت بر پا بود و در روزهای دیگر آنرا جمع میگردند ولی بازارهای سرپوشیده که نمونه‌های از آن هنوز در بعضی از شهرهای شرق باقی مانده ساخته شده بود. این بازارها با طاقهای ضریبی بر روی خیابانی پیوسته می‌ساخته میشد و در انتهای هر طاق گنبدی شکل، سوراخ گردی وجود داشت که نور را داخل بازار می‌پراکند. در بعضی طرف بازار حجره‌های بازارگانان طوری ساخته شده بود که از سطح کف معبر قریب یکمتر بلندتر بود بنحویکه کالاها کاملاً دیده میشد. طریقه ساختن طاقهای ضریبی بدینتر است که روی چهار پی مربع شکل که تا ارتفاع ۴ الی ۶ متر بالا رفته بود یک ضرب در را بصورتی که آجرزوی یک سوم از آجرزوی

داخل یکی از حجره‌های اسلامی

جلو آمده‌تر باشد بوسیله آجاک و ساروج بالا میرند پس از اختک شدن با آجرهای خطایی قسمتهای باز سقف را تپه میکنند. البته در یک بازار تعداد طاقها بوسعت بازار بستگی داشت افزایش و بزرگی دهانه هر دکان نیز با اندازه دهانه یک طاق وابسته بود. با در نظر گرفتن گرمی هوا در این شهرها البته وجود سقفهای ضریبی و قوس‌دار بازار به تعلیف و خشکی هوا کمک مؤثری میکند.

حمامها: حمامهای شهرهای اسلامی اگر چه تحت تأثیر حمامهای رومی محوطه بسیار بزرگی بود که بزرگان و مردم اغلب امور بازرگانی و سیاسی خود را در آن حل و فصل میکردند ولی مشخصات دیگری هم داشت که ذیلاً بان اشاره میکنیم:

حمامها از یک دخت کن و یک گرمخانه و یک قسمت سردخانه تشکیل میشد. سردخانه یک محوطه کثیر الاضلاع هشت گوش یا گنبدی که در بالای آن شیشه‌ها یا سنگهای مرمر، نوری زرد و زرد و زرد میگذرانید و محوطه حمام را روشن میساخت. حوض و حوضچه‌هایی با فواره در وسط این محوطه وجود داشت و سکو‌هایی برای رخت‌کن در اطراف قرار گرفته بود.

دالان‌هایی این قسمت را به محوطه گرمخانه منتهی میکرد در آنجا سکوهای سنگی برای نشستن و همچنین حوض‌های آب گرم وجود داشت این حوض‌ها توسط دیگهای بزرگ چینی که تون نامیده میشد گرم میگشت. و در حمامها معمولاً از بالای طاق‌هایی که با شیشه یا سنگ مرمر پوشیده شده بود تأمین میگشت.

در ضمن جاهای دهانه گنبد و عمیقی در کنار حمام وجود داشت که بوسیله گاو و گوسفند بزرگ بوسیله آب را از امتاق زمین برای گرم شدن و استفاده در حمامها میکشید. حوضهای

در ورودی یکی از بازارهای اسلامی

بزرگ استخر مانند (چاله حوض) که از آب سرد پر شده بود برای شنا ضمن استحمام ساخته میشد.

مساجد: هر شهری یک مسجد بزرگ تمام مسجد جامع داشت که در ایجاد مذهبی مانند عبد قریب میبایست امام جمعه در پیشانی اهالی شهر در آن نماز می‌ایستاد. و پس از آن مساجد کوچکتری هم بودند که در هر محله‌ای وجود داشت.

ساختمان یک مسجد از قسمتهای زیر تشکیل میشد: از درب ورودی که بسیار بزرگ ساخته شده بود به محوطه که سقاخانه‌ای سنگی در وسط آن قرار گرفته وارد میشدند و دو دالان در طرفین این محوطه قرار داشت که به سخن مسجد

منتهی میشد. سخن از یک حیاط مستطیل با مربع شکل وسیع که در وسط آن حوض وسیعی برای وضوی مؤمنین ساخته شده بود تشکیل می‌یافت. سکوئی برای نماز جماعت از سنگ در جلو پیشخوان مسجد قرار داشت. در سطح جنوبی، شیشانی که گنبد بزرگ مسجد بر روی آن مستقر گشته قرار گرفته و در دو طرف دیگر محوطه‌های سرپوشیده وسیعی با طاقهای ضریبی و ستونهای کوتاه سنگی که دقت آن از گلینه یا پوریا پوشیده شده و برای اقامت و بستن مسافین و رهگذران و سیاحان و زائرین اختصاص داده شده بود. هر مسجد بزرگ یک یا چند مدرسه در کنار خود داشت. این بناها که مخصوص طلاب علوم دینی است از حجره‌های کوچکی که پنجره‌های مشکی بخار داشت و در جلو آنها ایوانی بود که با یک یا چند پله به محوطه حیاط مدرسه وارد میشد.

حجره‌ها محل بیوته شاگردان و پدیا محل بحث طلاب بود. هزینه ساختمان این مدارس از محل اوقاف مجامع مذهبی است.

شهرها اصولاً روی تپه‌ها بنا میشدند است.

دیگر از امکته مورد لزوم یک شهر ساختمان باق و تکاپا و گورستانها بود که معمولاً بر اطراف اماکن باق و تکاپا بزرگان مذهبی بنا میشدند است.

معمولاً سنگ قبر مقدسین اسلامی بوسیله معجزه‌ها و پرده‌ها پوشیده میشدند است.

باق و گورستانهای مردم در خارج و اطراف شهر قرار دارند. این منظره قسمتهای از یک شهر اسلامی بود.

در مقاله آینده درباره سبک معماری و تزئینات ساختمانی که در یک شهر اسلامی بدان اشاره شد در کشورها مختلف و زمانهای تاریخی گوناگون بحث خواهیم کرد.

نونهای از مساجد اوایل دوره اسلامی که سادگی آن چشم میخورد

اگر بخواهیم اختراعات جهان بشری را ارزیابی کنیم بی‌گمان هنر خط برجسته‌ترین آنها بشمار خواهد رفت و از هر جهت از هنر کیهان‌پیمایی بسی‌گرانباتر و حیرت‌انگیزتر است.

خوی آدمی همیشه بر آن بوده‌است که این پدیده بدیع را تا آنجا که ممکن است زیبا و زیباتر سازد. این خواهشی است که در جان هر انسانی نهاده شده است و سرچشمه آن همان فلسفه زیبایی افلاطون است که خود کتابی جداگانه می‌خواهد.

مردم هر کشوری در آفرینش زیباییها دست‌وسلیقه خاصی دارند و بی‌شک سلیقه ایرانیها در آرایش خط و گوناگون ساختن آن برهمنی جهانیان برتری دارد. زیبایی‌نویسی فارسی از دشوارترین کارهای هنری است و از میان همه‌ی خطها خط نستعلیق از همه دشوارتر است و چه بسا که يك قطعه خط نستعلیق را بر فراز همه‌ی هنرها و در بالای موزه‌های هنری جای میدهند.

هنرمندان ایرانی در زیبا ساختن خط تأییدی اعجاز شکیبایی و پشت‌کار نشان داده‌اند. در میان این گروه کسانی هستند که چهل پنجاه سال راه پر پیچ‌و‌خم و پرفراز و نشیب خوش‌نویسی را پیموده‌اند و هرگز احساس خستگی نکرده‌اند.

همیشه این گروه بحکم زیبایی مورد احترام و ستایش بوده‌اند.

در روزگاران گذشته چه بسیار میتوان دید که پادشاهان و مردان بزرگ شمع و لاله دست گرفته بر بالای سر خوشنویسان نامی ایستاده‌اند تا تماشاگر کار هنری ایشان باشند.

وارستگی، بزرگواری، نیک‌منشی، خیرخواهی و صدها صفت نیک‌دیگر از خصوصیات هنرمندان است و براستی هنرمندان خط از این همه بنحو شایسته‌ای برخوردارند.

بدون تردید، آنکس که خلاق هنر شد، آنکس که

برادران پیرخانی

ن وَالْفِلمِ وَمَا بَسْطُرُونَ

پیمان هنرمندان

سخن بی‌الفشگفت‌انگیز است که اندیشه‌های تابناک و بی‌پایان بشری را در خود جای میدهد و خط هنر بسیار گرانهاست که سخن را در پناه خود میگیرد و بر روی کاغذ و حریر و پوست نقش میکند تا از گزند زمان در امان ماند و انسانها بتوانند آنرا دست‌بست و دیار بدیار ببرند و بی‌کدنگ ارمغان سازند.

ست من دل ساستت ممر

آقای سیدحسن میرخانی بانواع مختلف خطوط مرسوم در ایران: نستعلیق، نسخ، ثلث، تعلیق، رقاع، رباع، شکسته-تعلیق و تحریر تسلط کامل دارد و علاوه بر آن از نظر اخلاقی و خوی نیز مقامی شایسته دارد و فروتنی و وارستگی او مطلبی است که در نخستین برخورد جلب توجه مینماید.

سیدحسن میرخانی در سرودن شعر نیز دست دارد و در اشعار خود که اثری از عرفان و صفای نفس دارد «بند» تخلص میکند و مجموعه اشعار او بنام «دیوان بنده» بطبع رسیده است.

این استاد تاکنون شاگردان فراوانی داشته که همه آنان را بدون کسرتین چشم داشت مادی تربیت نموده و بسیاری از آنان هم اکنون از خوش نویسان بنام اند.

کتاب مثنوی مولوی که بخط میرحسن میرخانی نگارش یافته علاوه بر آنکه از نظر زیبایی خط مورد کمال توجه است همچنانکه خود او ادعای کمال صحت درین کتاب مثنوی است که تاکنون بچاپ رسیده است. حسن میرخانی با بلند نظری خاص این کتاب را بر مایه خود ملیع نموده و بیهای بسیار نازل در اختیار همگان قرار داده است.

چند نمونه از خط آقای سیدحسن میرخانی

را کفیت چشم تو کافیت

آفریدگار زیباییها شد، آنکس که توانست اثری پدید آورد که مظهر تجلی حق باشد نمیتواند پست و ناپاک باشد.

لازمه هنرمند بزرگواری و پاکمنشی است، همچنانکه از چراغ بجز نور پاشی توقع نمیتوان داشت. از خوش نویسانی که توانسته اند با هنر خویش بفرهنگ کشور خدمت کنند دوتن از فرزندان مرحوم آقا سیدمرغی خوش نویس (سراج الکتاب) را باید نام برد (شادروان آقا سیدمرغی خود از خوش نویسان معروف بوده که از آثار او میتوان شاهنامه فردوسی و گلستان شیخ سعدی را نام برد).

این دو هنرمند تاکنون کتابهای بسیار با خطی خوش نوشته اند که از آن میان میتوان کلیات سعدی - خنسه نظامی - مثنوی مولوی بخط آقا سیدحسن میرخانی و قرآن مجید و برخی کتب کلاسیک بخط آقا سیدحسن میرخانی را نام برد که با استقبال گرم از باب هنر مواجه گردیده است.

آقا سیدحسن و آقا سیدحسن میرخانی از کودکی در نزد پدر خود بفرآ گرفتن هنر خوش نویسی پرداختند و بعد از آن نیز مدت ها در محضر اساتید مسلم این فن رموز مختلف و ریزه کارهای خوش نویسی را فرا گرفتند.

نمونه ای از خط آقای سیدحسن میرخانی

نمونه ای از خط آقای سیدحسن میرخانی

آقای سیدحسن میرخانی

آقای سیدحسن میرخانی

تاریخچه منبت کاری

هنر تزیینی و باستانی منبت که یکی از زیباترین و پراورش‌ترین آثار دستی هنرمندان کشور ما بشمار می‌رود، از قرن‌های پیش مورد توجه ایرانیان بوده و میتوان ادعا کرد که پایه و اساس اغلب هنرهای دستی امروز در این کشور و سایر ممالک جهان بر روی قواعد و اصول این هنر قرار دارد. آثار هنر منبت هم اکنون در تمام موزه‌ها، کاخ‌های سلطنتی، معابد و مساجد قدیمی ایران و سایر کشورهای جهان کم و بیش موجود میباشد.

مشاهده این آثار نشان میدهد که عشق بزیبایی در تمام دوره‌ها، موضوع اصلی هنرهای ملی بوده هنرمندان سرزمین ما، همیشه زیباییهای طبیعت را بصورت طرح‌ها و نقوش مختلف بر روی چوبها و گاشیها و صفحات کتابها منعکس ساخته‌اند.

در دنیای امروز نیز برای هنر منبت ارزش و اهمیت خاصی قایلند و به همین جهت آثاری که در زمینه منبت کاری و سایر رشته‌های آن مانند منبتک و معرق کاری در نمایشگاه‌های بزرگ جهان عرضه شده با حسن استقبال و توجه زیاد روبرو گردیده و بدریافت‌نشانهای گرانقدری نیز نایل آمده است.

باید دانست که استادان هنرهای تزیینی نیز قسمت عمده‌ای از اشتهار و معروفیت هنر خود را مدیون دستهای هنرپرداز هنرمندان منبت میدانند.

يك فرد با ذوق و علاقتند به این هنر، اگر بخواهد برای اولین بار با فنون و اصول منبت کاری آشنا شود و بفراگرفتن این هنر اشتغال ورزد باید گام نخستین را از گوی طراحی که یکی از رشته‌های منبت کاری است بردارد و پس از آن با آشنائی کامل به انواع چوبها و وسایل کار و آموختن فن «درودگری»، هنر منبتک را تعقیب و خود را برای فراگرفتن اصول سایر رشته‌ها آماده سازد. رشته‌های موزائیک کاری - معرق کاری - رنگ کاری و رویه‌کوبی نیز که هر کدام بنوع خود، دارای ارزش و اعتبار فوق‌العاده‌ای میباشد در شمار

باکارگاه منبت کاری هنرمندی زیباي کشور آشنا شويد

هنر
منبت کاری

تصویر یکی از کارهای جدید کارگاه منبت کاری

اسولی فرار دارند که باید برای تعلیم يك هنرجوی مثبت کاری مورد توجه واقع شوند .
 بنظور مزید استحضار خوانندگان گرامی مجله «هنرمردم» درباره هر کدام از رشته های فوق اجابلا و بطور اختصار در زیر توضیح داده میشود .

طراحی

در حقیقت ، طراحی يك پروژه ابتدائی است که موضوع و ایده هنرمند را بر روی صفحات جامد منعکس میکند ، البته این رشته باید توأم با فراگرفتن نقاشی و وجود وسایل و ابزار لازم برای فن مزبور باشد .

منبت کاری

این رشته که خود بدو نوع ریز و درشت بر روی چوب و عاج و استخوان انجام میشود شامل مجسمه سازی ، نیرخ و تمام رخ - گلبرگهای اسلیمی ، ختائی و غیره میباشد .

مشک کاری

این هنر برای تزئین قابها و سایر وسایل تجملی بکار برده میشود و معمولاً بر روی چوبهای گوناگون و عاج و استخوان انجام میگردد .

معرق کاری و موزائیک

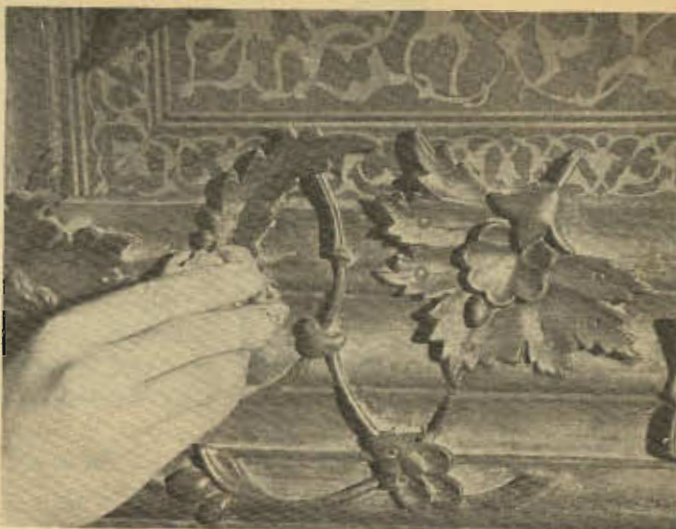
موزائیک و معرق کاری عبارت از قرار دادن چوبهایی بر تنگهای طبیعی و عاج و استخوان و صدف در کنار هم و بهم آمیختن آنها و ایجاد يك سری نقشه های زیبا و بدیع مانند اشکال گوناگون هندسی ، و برگه اسلیمی ، مینیاتور و نظائر آن است .

دروذگری

هائظور که در مقدمه این مقال ، ذکر شد ، درودگری جزو اصول مقدماتی آموزش منبت کاری به علاقتندان و هنرجویان این فن است زیرا درودگری

ساختن دسته یکی از زیباییهای منبت

رنگ کاری روی صفحه ای از منبت و معرق

تصویر بالین پشتن خارجی صندلی منبت که بصورت معرق تهیه شده

وسيلة بسیار خوبی است برای شناساندن صحیح چوبهای مختلف و آموختن استیل کار بهتر جوی منبت کار .

رنگ کاری و رویه کوبی

این مرحله که بنظور زیباتر ساختن و جلا بخشیدن بکارهای منبت کاری است تقریباً در مراحل نهائی است و در هنر تزئینی منبت مورد نظر هنرمندان و صاحب نظران این فن میباشد . رنگ کاری و رویه کوبی علاوه بر افزودن بر زیبایی اثر ، چوب را از گزند رطوبت و گرما و نظائر آن حفظ و حراست میکنند .

کارگاه منبت کاری چگونه ایجاد شد ؟

منبت کاری نیز مانند خاتم کاری از هنرهایی است که در دوران صفویه راه پیشرفت و ترقی را سرعت

پسود و هنرمندان منبت کار آثار بسیار زیبایی در این دوره از خود باقی گذاردند ولی در دوره قاجاریه بعلمت عدم توجهی که به هنر مندان شد ، این هنر نیز در بونه فراموشی ماند و رو با انحطاط نهاد ، تا اینکه با ظهور سلسله پهلوی خوشبختانه هنر منبت نیز مانند سایر صنایع مستظرفه مورد توجه خاص اعلیحضرت قیسه رضاشاه کبیر سرسلسله دودمان پهلوی قرار گرفت و موجبات احیای این هنر فراهم گشت و منبت کاری که تا این زمان در حال رکود بود مجدداً راه تکامل و تطور را پیمود .

در بین شهرهای ایران دوشهر آباد و شیراز از مراکزی است که در آن منبت کاری و سایر رشته های این هنر رواج بسیار دارد و مخصوصاً در شهر آباد هنر مزبور رونق بیشتری دارد . و در سال ۱۳۱۱ که حسب الامر اعلیحضرت قیسه بنظور متمرکز ساختن هنرهای ملی ،

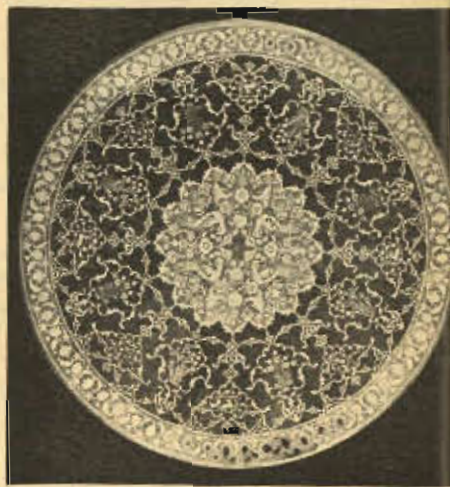

عده‌ای از هنرمندان کارگاه
منبت‌کاری در حال کار

توجهی که داشت پدرش او را بهمراهی خود به تهران آورد. علی امامی از این پس به ادامه کوششهای هنری در کارگاه منبت اشتغال ورزید و بعد از مرگ پدر، از آنجا که استادی لایق و باکفایت بشمار میرفت در رأس این کارگاه، بتعلیم هنرجویان و خلق آثار زیبا و پرارزش منبت پرداخت.

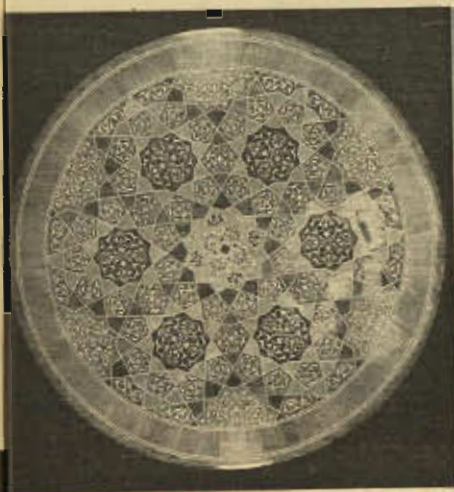
آقای علی امامی تاکنون هنرمندان با ارزش و چیره‌دستی پرورش داده که هر یک از آنان در رشته‌های گوناگون این فن، مانند منبت‌کاری - مشبک‌کاری - معرق‌کاری - موزائیک و رنگ‌کاری بشمار استادی رسیده‌اند و کارهایشان درخور توجه و تحسین بسیار است. فعلاً در کارگاه منبت‌کاری هنرهای زیبای کشور چهارده نفر هنرمند و هنرجو تحت نظر استاد علی امامی بتهیه آثار ارزنده‌تری اشتغال دارند که در اینجا از آنان به ترتیب یاد میشود:

آقایان پرویز زابلی - عباس شهسوارزادی - محمد مظاهر امامی - عزیزالله وزائی - عباس امین - قاسم شهریه - محمدمعلی شیرازی - حسن اخیانی - شاپور گودرزی - حسین اعیان - اکبر حاجی قاسمی - حسن خلج - اکبر سورری - حسن آزاد خانی.

صفحه گرد رومیچی دیگری که با نقوش رایج شاه‌علی معرق گردیده است

صفحه گرد روی یکی از میزها که با نقوش گره هندسی معرق شده است

« هنرستان صنایع قدیمه » تأسیس گردید، مرحوم احمد امامی که از هنرمندان بنام و از استادان بزرگ منبت‌کاری بشمار میرفت و در شهر آباده سکنی داشت بمنظور ایجاد کارگاه منبت‌کاری و تعلیم هنرجویان تهران دعوت گردید. مرحوم احمد امامی بهمراهی فرزند خود، علی امامی (رئیس فعلی کارگاه منبت‌کاری) به تهران آمد و کارگاه منبت، بهمتاین استاد فقید تأسیس گردید. مرحوم احمد امامی تا سال ۱۳۱۹ که در قید حیات بود خدمات ارزنده و شایسته توجهی در جهت پیشرفت فن منبت و پرورش هنرمندان قابل و با ذوقی در این زمینه انجام داد و آثار نفیس و زیبایی از خود باقی گذارد که فعلاً در موزه هنرهای ملی نگاهداری میشود. بعد از درگذشت استاد احمد امامی، فرزند باذوق و هنرمند او علی امامی ریاست کارگاه منبت‌کاری را عهده‌دار شد و به آموزش و پرورش هنرجویان و علاقمندان این هنر پرداخت. علی امامی بسال ۱۳۹۱ در شهر آباده دیده جهان گشود و بعد از ملی دوران تحصیلی، باشوق و علاقه وافری که بهر آباء و اجدادی خود نشان میداد، تحت نظر و تعلیم پدر هنرمند خویش، به آموختن اصول و مقدماتی فن منبت‌کاری مشغول شد و با استعداد قابل-

استاد علی امامی رئیس کارگاه
منبت‌کاری هنرهای زیبای کشور

نوعی از بوفه و صندلی معرق و منبت

در بین این افراد هنرمندان و استادانی وجود دارند که هر یک در کارگاه مزبور متجاوز از بیست و پنج سال سابقه خدمت دارند، هنرمندانی چون زابلی - شهیرزادی - مظهرامامی و وزیرانی در زمره این افرادند.

آثار قابل توجه

از جمله آثار برارزش و مستازی که تحت نظر و هدایت آقای علی اسامی بوسیله هنرمندان کارگاه منبت کاری هنرهای زیبای کشور ساخته شده و موجود است شناساندن بیشتر کشور ما را بجهانیان فراهم ساخته کارهایی زیر را میتوان نام برد:

۱ - بوفه بزرگ هفده کنونی منبت و معرق و منبت کاری که در سال ۱۳۱۹ ساخته شده است. این اثر در زمان سلطنت اعلیحضرت ققیه و شاه کبیر در نمایشگاه امتعه وطن، بمرض نمایش گذارده شد و از طرف نمایشگاه مزبور باخذ مدال نائل گردید.

نوعی از بوفه و صندلی معرق و منبت

۲ - کارگاه منبت کاری، در نمایشگاه دیگری که در سال ۱۳۱۵ از طرف وزارت فرهنگ در محل فعلی ساختمان مجلس سنا برگزار شده بود شرکت کرد و با نمایش آثار متعددی از معرق و منبت، مدالهای ذیقیمتی دریافت کرد.

۳ - میز گرد به وسعت یکمتر و پنجاه سانت که سطح آن از طرحهای شاه عباسی معرق و اطراف پایه های آن منبت کاری شده است. این میز بسیار نفیس در نمایشگاه سازمان صنایع کشور بمرض نمایش گذارده شد و مورد توجه و استقبال شرکت کنندگان در نمایشگاه مزبور قرار گرفت و مدال ممتاز نمایشگاه را کسب نمود. میز مزبور فعلاً در موزه هنرهای ملی نگهداری میشود.

۴ - میز مربع مستطیل بطول ۵ متر و عرض یکمتر و بیست سانت. کلیه سطح این میز از عاج و صدف و استخوان و چوبهای همچو ناگون با رنگهای طبیعی

نوعی از بوفه و صندلی معرق و منبت کاری

معرق کاری شده و اطراف میز از چوب فوفل بطور برجسته ساخته شده است. پایه این میز بسبب معماری است. میز مزبور در نمایشگاه جهانی بروکسل نمایش داده شد و مورد توجه و استقبال بینندگان و شرکت کنندگان واقع گردید و به اخذ مدال طلای «گراند پری» بزرگترین و ارزنده ترین جایزه نمایشگاه نائل گردید.

آثار جدید

اخیراً کارگاه منبت کاری در تهیه آثار هنری خود، تنوعی بوجود آورده و آثار جدید و بسیار زیبایی عرضه کرده که از هر نظر تازگی دارد و میتوان این آثار را نقطه تحول آشکاری در هنر منبت بشمار آورد.

سطح کارهای جدید از فلزات گوناگون - صدف - عاج - استخوان و چوبهای مختلف طبیعی است و این آثار شباهت زیادی به تابلوهای نقاشی دارد، بطوریکه تمایز این آثار از تابلوهای نقاشی در نظر اول برای بیننده امری دشوار و بلکه محال است.

درباره مینیاتور ایران تفسیرهای گوناگون شده و کتابها نوشته شده است که متأسفانه بفارسی خیلی کم ترجمه گردیده ولی مطلبی که قابل توجه میباشد ناشناس ماندن خصوصیات و سبک و شیوه مینیاتورسازی است که بسیاری از مردم پسلیقه خود آنرا درک میکنند و اغلب با حقیقتن مطابقت ندارد.

برای آشنائی با مینیاتور ایران ناچار يك رشته اطلاعات و سوابق امر لازم است و بدون شناسائی سبکها و تحولات گذشته، آن آشنائی واقعی حاصل نمیشود. قبل از اینکه با سوابق تاریخی مینیاتور سازی در ایران آشنائی حاصل شود ناگزیر باید دانست کلمه مینیاتور از کجا و چگونه در زبان معمول امروز ما مصطلح گردیده و هر شاگرد دبستان معنی ظاهری و کلی آنرا میفهمد. زیرا همه میدانند که این کلمه از زبان فرانسه در تکلیفات امروز وارد شده ولی کمتر کسی متوجه میشود بجهت وسیله و از چه تاریخ در فارسی امروز مصطلح و متداول گردیده است.

مینیاتور ایرانی

بلا درین سبک نیز تفرقه بسیار در میان ایرانیان است
بسیاری نظری بر این دارند که این سبک از ایران است

داستان حضرت یونس و ماهی - از جامع التواریخ - اواخر قرن ۱۶

و ان شکر او را بر سر آید و در آن روز که...

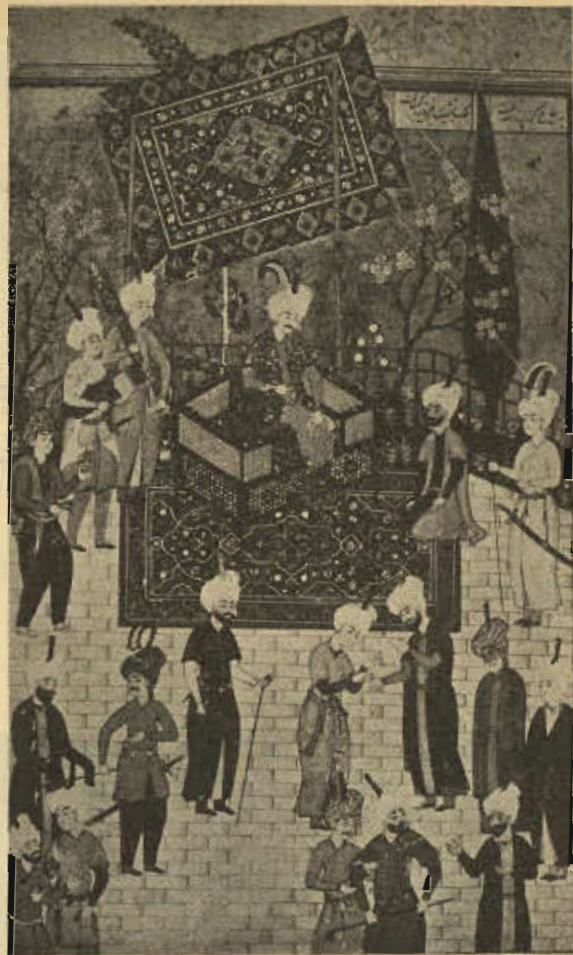
بدون تردید این کلمه مینیاتور که در لغت بمعنی کوچکتر نشان دادن و در اصطلاح نقاشی ظریف و با تذهیب اطلاق میگردد پیش از چهل تا پنجاه سال نیست که در زبان ما جاری شده و قبل از آن هرگز مردم عادی حتی با سواد هم معنی این کلمه را نمیدانستند. تنها افراد معدودی که بزبان فرانسه کاملاً آشنائی داشتند بعنوان يك لغت خارجی معنی آنرا میفهمیدند.

مصطلح شدن لغت مینیاتور در زبان فارسی دو دلیل اساسی دارد، اول اینکه نقاشی بسبک اروپائی از قرن ۱۸ در سبک نقاشان ایرانی نفوذ خود را آغاز کرد و در سراسر قرن نوزدهم بتدریج زیاد میشد تا بعدی که در اوایل قرن بیستم نقاشی کلاسیک در ایران سبک و شیوه مشخصی بشمار آمد. نمونه های نقاشی از دوره زنده و اوایل و اواسط و اواخر قاجاریه و آثار نقاشی استاد کمال الملک مؤید این موضوع است.

دوم بر اثر توجه بیشتر قین باکار ایران هیئت های باستان شناسی فرانسوی که در اوایل قرن بیستم بایران آمدند ضمن کاوش های علمی و کشف آثار باستانی، کتب خطی دارای مجالس مینیاتور قدیمی و قطعات نقاشی قدیم ایرانی را جمع آوری میکردند و در این جستجو بتدریج کلمه مینیاتور را متداول کردند. در سال ۱۳۰۹ شمسی که بامر اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر بمنظور تجدید حیات هنرهای ملی ایران مؤسسه صنایع قدیمه تأسیس گردید و مقرر شد رشته های نقشه کشی قالی و کاشی و مینیاتور - تذهیب - زری بافی - منبت کاری - خاتم سازی و غیره ایجاد گردد روی کلمه مینیاتور بحثی مفصل بعمل آمد و در نتیجه آن کلمه نقاشی را بنقاشان کلاسیک اختصاص دادند ورشته مینیاتور را بمانان لغت اروپائی مینیاتور نامیدند و از آن تاریخ رسماً کلاس مینیاتور در مؤسسه صنایع قدیمه افتتاح شد و بتدریج کلمه مینیاتور در زبان فارسی رایج و مصطلح گردید تا امروز که هر کسی معنی کلی و مفهوم آنرا بخوبی میفهمد.

تصویر مردی پیر از رضای عباسی
عهد صفویه - اتمای قرن ۱۷

نقش خسرو در تخت - از نقشه نقالی - عهد صفویه

ما و نخلستان گمان

ارسال مقاله : آقای پرویز زارعی دانشجوی ایرانی مقیم اطرینس مقاله جالبی درباره هنر و نقش هنرهای زیبای کشور در حفظ و توسعه هنرهای ملی ارسال داشته‌اند که امیدواریم در شماره‌های آینده این مجله مورد استفاده قرار گیرد .

درخواست مجله : آقایان محمد صادق فرید و غلامرضا ابناء ضمن نامه‌هایی تقاضای دریافت مرتب این مجله را نموده‌اند که ضمن تشکر ؛ از این پس با درس ایشان ارسال خواهد شد .

درباره قالی : آقای حسن مهدی خواسته‌اند اطلاعاتی درباره هنر قالی‌بانی و سابقه تاریخی آن از طرف این مجله انتشار یابد که بزودی در این باره اقدام خواهیم نمود .
درخواست شماره اول : آقای علی حسینی از شهرستان قم خواستار دریافت شماره اول این مجله میباشند ضمن عرض معذرت چون این شماره بمقدار کافی موجود نیست متأسفانه ارسال آن مقدور نمی‌باشد .

تشکر : عده‌ای از ارباب محترم جراید و نیز بسیاری از دوستان و خوانندگان گرامی این مجله در تهران و شهرستانها طی نامه‌های متعدد نویسندگان و کارکنان این مجله را مورد محبت قرار داده‌اند که بدینوسیله از کلیه آنان تشکر مینمایم و تو فیق روز افزون آنان را در اشاعه هنر خواستاریم .

کلاسهای آزاد خوشنویسی وابسته به هنرهای زیبای کشور

علاوه بر افتتاح يك كلاس فوق العاده در مرکز کلاسهای حسن خط واقع در خیابان خاتمه جنب کوی بصیر الملک شماره ۷۱ از تاریخ ۵ دیماه روزهای یکشنبه و سه‌شنبه از ساعت ۱۰ الی ۱۲ بعد از ظهر در شعبه کلاسهای مزبور (واقع در خیابان شاه بین خیابانهای سی‌متری و گلشن شماره ۱۱۱۸) از بانوان و آقایان داوطلب ثبت نام بعمل می‌آورد .

هنرمندان گرامی

از مدتی پیش هنرهای زیبای کشور برای معرفی و فروش آثار شما در فروشگاه فردوسی غرفه‌ای تأسیس کرده است.

هم‌اکنون با فرا رسیدن عید نوروز بهترین فرصت برای معرفی و فروش آثار هنری شما فراهم آمده است. هنرهای زیبای کشور از این اقدام هیچگونه نفع مادی برای خود منظور نخواهد کرد چه، هدف حفظ و ترویج هنر اصیل ایران و عرضه آن به بهای عادلانه است. فراموش نفرمائید غرفه هنرهای زیبای کشور در فروشگاه فردوسی منتظر شما است.

توجه

بعلت تغییر محل ازین پس نامه‌های خود را بشانی زیر ارسال فرمائید :

خیابان حقوفی شماره ۱۸۲ تلفن ۷۱۰۵۷